

Tu nekam nederi/Tu esi neizdevies..

Date: 21 maijs, 2023 | **Author:** Kristīne Om Shanti

Šādus agresīvus vecāku ziņojumus savu bērnu virzienā: “es esmu vīlies tevī”, “nekas tev nesanāk”, “neko tu nevari” parasti pavada divu veidu vecāku uzvedības stili:

1. Vecāki, kuri iemieso sevī visu varenos, veiksmīgos, sasniegumu bagātos cilvēkus, kuri ir ļoti daudz ieguldījušies, lai gūtu panākumus personīgajā dzīvē.

Tie ir ļoti darbaspējīgi, harizmātiski, sabiedrībā atzīti un apkārtējo acīs cienījami cilvēki. Viņi dzīvo ar sajūtu, ka ir pelnījuši apkārtējo cieņu un, bez šaubām, šo cieņu arī saņem.

Darbā viņus ciena vai baidās no viņiem.

Personīgajā dzīvē tie ir ļoti autoritatīvi cilvēki. Pateicoties savam mērķtiecīgumam un rakstura stingrībai viņi ir spējusi gūt lielus panākumus. Mājās, diemžēl, viņi šo savu personības daļu neizslēdz un bieži vien turpina būt despotiski, nežēlīgi, neiejūtīgi un absolūti nevērīgi pret tuvinieku vajadzībām, velmēm vai jūtām.

Tādu vecāku bērni vienmēr ir spiesti izvēlēties kādu no izdzīvošanas taktikām, – konkurēt ar saviem vecākiem, zaudēt saviem vecākiem vai vienmēr palikt viņu ēnā un “nebāzt savu galvu ārā”.

Izvēloties pēdējo taktiku, kā likums, bērna virzienā tiks visu mūžu no vecāku puses translēts vecāku “lāsts”, – “tu esi neveiksminieks”, “tu esi neizdevies”, “tu nekam nederi”. Bērna pazemošana notiek galvenokārt, divos veidos:

*Caur tiešiem ziņojumiem un nievājošām piezīmēm; – “es nedomāju, ka mans dēls būs tāds neveiksminieks”....”tavam tēvam tavā vecumā jau sen bija savs bizness”...”mūsu dzimtā tādu neveiksminieku, kā tu, nekad nav bijis”...”vectēvam ir kauns par tevi”...”atkal tu, meitiņ, atnāci pie manis ar savām muļķībām”..utt.

*Caur jebkuru bērna sasniegumu ignorēšanu, izsmiešanu vai nokritizēšanu.

Ignorēt var dažādi, – caur aukstu klusēšanu līdz atklātai vārdiskai pazemošanai.

Vienā vai otrā gadījumā tā ir sava bērna autonomijas neatzīšana, pazemošana un negatīva viņa cilvēciskās pašapziņas ietekmēšana. Tā ir atklāta vai slēpta manipulācija ar saviem bērniem un pašapliecināšanās uz savu bērnu rēķina.

Nereti cilvēki ir pārāk narcisiski, lai saprastu, ko jūt otrs pieaudzis cilvēks viņam blakus, kur nu vēl iedziļināties, ko jūt, viņa paša bērns, kurš ir ārkārtīgi ievainojams savu vecāku priekšā, jo bērni savus vecākus uztver, kā savus Dievus.

Narcisiska personība mēdz ar saviem bērniem atklāti sacensties. Visbiežāk, protams, neapzināti. Šeit tiek izmantota greizsirdība un skaudība bērna virzienā, bet pats svarīgākais – sava bērna jebkādu centienu noliegšana, izsmiešana, nopelšana.

2. otrs tādu vecāku tips – tie ir “liktens upuri”, cilvēki, kuriem mūžam neveicas it visā un, kuriem pie tā, kā viņi dzīvo, kā jūtas un kur atrodas, vainīgi ir visi citi. Tie ir pieaugušie pieaugušie, kuri nav iekšēji tikuši līdz atbildībai. Viņi nespēj to nedz atzīt, nedz apzināties, ka ir iesprūduši maza, neapzināta, nepieauguša, bezpalīdzīga bērna stāvoklī.

Tie ir vecāki, kuri dzīvo bezatbildīgu, izklaidīgu vai nolaidīgu dzīvesveidu. Viņi nespēj noturēties nevienā darbā, izveidot un saglabāt veselīgas, saskanīgas savstarpējās attiecības ne savā starpā, ne ar līdzcilvēkiem. Viņi nevienā dzīves jomā nespēj būt atbildīgi cilvēki.

Šie cilvēki var izniekot visu savu dzīvi, viņiem var nebūt itin nekas, nepiederēt nekas, ne izglītība, nedz hobiji, nedz intereses, nedz īpašumi, nedz profesija vai kas cits paliekošs, ko būtu radījuši saviem spēkiem. Taču pār savu bērnu tādi vecāki izjūt absolūtu morālu pārākumu. Pašos pašapziņas nav, bet cenšas izjust varu pār saviem bērniem un kompensēt savu zemo pašapziņu pakļaujot sev bērnus.

Šādi vecāki necenšas augt, iet attīstībā vai mācīties no dzīves. Viņiem var nebūt nedz iekšējas vērtības, nedz intereses.

Savus bērnus viņi uztver kā savu īpašumu, “pensijas kapitālu”, “darba spēku” vai savas dzīves “neizdevušos projektu”. Berni netiek redzēti, kā bērni, bet kā savu vajadzību un interešu apkalpotāji.

KĀ IZKĻŪT NO VECĀKU IETEKMES?

*ir nepieciešams iziet līdz galam veiksmīgu separācijas, jeb atdalīšanās procesu, apzināties sevi, kā atsevišķu, neatkarīgu cilvēku, kuram ir tiesības ne tikai uz savu likteni, savām izvēlēm, savām velmēm, saviem sapņiem. Ir jāpieaug sevī, lai būtu drosme uzņemties atbildību par savu dzīvi.

*otrkārt, uzdot sev jautājumus – kas vēljo projām ir mani “tiesneši”? Kāpēc es vēljo projām atrodos savu vecāku ietekmē un nespēju nostāties pats uz savām kājām, palikt neatkarīgs, pieaugt un nejusties vainīgs, atbildīgs vecāku nostājas priekšā?

Kādi ir manu vecāku sasniegumi, kādas ir manu vecāku vērtības? Cik tālu paši vecāki ir savā apzinātībā, caur kuru māca un audzina mani? Kāpēc man ir izdevīgi būt atkarīgam no saviem vecākiem, būt paklausīgam, ērtam?

Un nereti cilvēkam pēkšņi atnāk apziņa.....mamma, kurai nav izdevušās nevienas partnerattiecības, iesaka savai meitai šķirties, pamest vīru.

Vai māte, kura pati sevī ir nogalinājusi pēdējās sievišķības paliekas, nepārtraukti kritizē meitas izskatu, sacenšas ar meitas jaunību un skaistumu nogalinot savas meitas sievišķo pašapziņu.

Tēvs, kurš nespēj atzīt skarbo patiesību, ka viņam ir kaudze naudas, bet apkārt nav palicis neviens cilvēks, kurš no viņa nebaidītos un nebūtu blakus tikai aiz izdevīguma un bailēm, atļaujas dēlam un viņa ģimenei norādīt, ka viņi neprot pareizi sakārtot savas dzīves prioritātes.

Ir nepieciešama drosme ieskatīties patiesībai acīs un spētu apšaubīt savu autoritatīvo vecāku objektivitāti attiecībā pret sevi. Tā parasti ir pusaudžu perioda prioritāte. Kā arī apjaust tiesības, kuras vēljo projām esi piešķīris saviem vecākiem – vērtēt un ietekmēt savu dzīvi, izvēles, attiecības, vērtības.

Protams, nereti bērniem atkarība no saviem vecākiem ir izdevīga.

Kāda atkarība mani saista ar vecākiem, – finansiālā, teritoriālā, emocionālā? Ja apzināti vēlies dzīvot uz savu vecāku “labuma”, tad tas ir godīgi, ka vecākiem ir atdota kontrole. Jo tikai tad, kad bērns spēj pierādīt, ka ir pastāvīgs un tiek ar savu dzīvi galā, vecāki spēj atlaist kontroli.

Tā tad ir apzināta pieaugušu cilvēku izvēle, neatļauties kļūt par savas dzīves saimnieku un pašam sev par autoritāti.

Vecāku attiecību dziedināšanos nereti ir sarežģīti izdarīt pastāvīgi, par cik mammas un tēva figūras un apspiestā agresija vecāku virzienā, ir TABU tēma mūsu sabiedrībā. Tāmdēļ iesakāms šo dziedināšanās ceļu iziet laba speciālista drošā vidē un saudzīgā pavadījumā. Tikai sakārtojot dzīvs pašas svarīgākās attiecības, cilvēks spēj ieņemt savu vietu dzimtā un noregulēt enerģijas plūsmu pa dzimtu tā, lai veiksmīgi virzītos pa dzīvi.